

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1930 kl. 4 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående åstadkommande av större snabbhet i statsförvaltningens arbete för utredningar m. m.

Uti en inom andra kammaren väckt, till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 383, har herr Hage hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, i vilken mån och på vilket sätt åtgärder kunna vidtagas för att det arbete med utredningar och utarbetande av lagförslag m. m., som äger rum inom statsförvaltningen eller inom tillsatta kommittéer och sakkunnigeberedningar, i största möjliga mån kommer att ske på sådant sätt, att arbetstakten blir mera tillfredsställande, än vad nu är fallet.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

En granskning av den del av justitieombudsmannens ämbetsberättelse, som innefattar redogörelse för ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelse från riksdagen men ännu ej avgjorts, ger vid handen, att understundom lång tid förflutit utan något för riksdagen synligt resultat. Motionärens uttalande härutinnan måste alltså anses riktigt. Huruvida dröjsmålet i varje enskilt fall beror på brister uti själva utredningsarbetets planläggning eller genomförande eller på att resultatet av en redan färdig utredning utan tillräckliga skäl fått vila, framgår emellertid icke alltid tydligt av de uppgifter, nämnda ämbetsberättelse för närvarande innehåller. Det förtjänar sålunda framhållas, att ett icke ringa antal av de utredningar, som i justitieombudsmannens berättelse redovisas såsom oavslutade (»beroende på Kungl. Maj:ts prövning» och dylikt), i verkligheten blivit föremål för uppmärksamhet och övervägande från vederbörande regerings sida, fastän något direkt, påtagligt resultat därav icke, av olika skäl, bragts inför riksdagen.

Utskottet.

Bland anledningarna till förekommande dröjsmål beträffande begärda utredningar vill utskottet här särskilt omnämna några, som oftast torde hava medverkat till de i motionen påtalade förhållandena.

Som motionären själv framhållit, hava understundom sådana uppslag

framkommit i riksdagen och i skrivelse vidarebefordrats till Kungl. Maj:t, att de vid jämförelse med övriga till behandling hos Kungl. Maj:t föreliggande frågor måste anses vara av den mera underordnade betydelse, att de med rätta fått anstå i avbidan på viktigare frågor avgörande, och motionären har själv givit exempel härpå.

Ofta har det vid behandlingen av en riksdagsskrivelse visat sig, att den däri berörda frågan utgör en del av något större utrednings- eller lagstiftningskomplex. Skrivelsen har under sådana förhållanden och med allt fog ansetts böra avgöras och besvaras i ett större sammanhang, om än däri berörd fråga härigenom kommit att något fördröjas.

Oavsett om skrivelsen berör en fristående fråga eller någon del av ett större utredningskomplex, inhämtas i regel utlåtanden från sakkunniga myndigheter, korporationer etc. Ofta framföras i de av dessa avgivna utlåtandena betydelsefulla erinringar och anmärkningar. Dessa äro ej sällan av sådan art, att de måste föranleda uppskov med frågans behandling under längre tid. De kunna även ådagalägga, att det framförda uppslaget icke gärna bör eller över huvud kan genomföras.

Att den förberedande utredningen ibland drager lång tid, torde ej kunna förnekas, men till väsentlig grad torde detta hava sin orsak i den grundlighet, som utmärker den svenska statsförvaltningens utredningsarbete.

Ibland kan också anledningen till dröjsmålet vara att söka i sättet för utredningsarbetets anordnande. Ofta utses till utredningsmän personer, som redan förut innehava ett större eller mindre antal dylika eller andra offentliga uppdrag, och som för vart och ett av dessa endast kunna disponera en mycket begränsad arbetstid. Om också dylika personer besitta stor sakkunskap samt erfarenhet i allmänna värv och förtrogenhet med kommittéarbete, och deras fästande vid ett flertal olika uppdrag därför i och för sig är till fördel, måste åter självfallet splittringen av deras intressen och arbetskraft på mångahanda, ofta rätt skilda uppgifter verka återhållande och fördröjande på utredningsarbetets bedrivande.

Obestridligt lär också vara, att i varje utredning valet av sekreterare är av stor betydelse. Ovisst torde vara, om det alltid går att finna de lämpligaste och mest kvalificerade krafterna, som kunna odelat ägna sig åt dylika utredningsuppdrag. I många fall torde det vara ofrånkomligt att uppdraga sekreteraregöromålen åt personer, som måste bedriva dem och därmed en synnerligen viktig del av utredningsarbetet uteslutande på lediga stunder efter den ordinarie arbetstidens slut.

Under utredningsarbetet inträffade händelser och ändrade förhållanden i skilda hänseenden hava understundom gjort den ifrågasatta utredningen mindre aktuell eller rent av överflödig.

Ett icke ringa antal av riksdagens skrivelser hava av Kungl. Maj:t besvarats i form av beslut om att de ej föranleda någon vidare Kungl. Maj:ts åtgärd, varefter de lagts till handlingarna. I dessa fall redovisas beslutet

i statsrådsprotokollet, som sedermera underställes konstitutionsutskottets och därmed riksdagens granskning.

Av särskilt intresse har utskottet ansett det vara att söka få klarlagt, huruvida de hos Kungl. Maj:t vilande oavgjorda ärendena visa utpräglad tendens att ökas. Verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsberättelser för de senare åren har emellertid bibragt utskottet den uppfattningen, att antalet sådana framställningar under senare tid icke ökats, utan att snarare en tendens i motsatt riktning kan spåras.

Av det ovan anförda torde framgå, att oftast fullt tillfredsställande skäl funnits för även till synes ganska anmärkningsvärt långa dröjsmål med ärendenas slutbehandling. Utskottet vill emellertid å andra sidan ej förneka, att i vissa fall ett resultat tidigare än som skett bort kunna åstadkommas. Att emellertid uppdraga någon allmängiltig regel för avhjälpande av eventuella missförhållanden på detta område, finner utskottet icke vara möjligt.

Om alltså utskottet icke ansett sig kunna förorda en skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte, anser utskottet likväl, att det vore önskvärt om något kunde åtgöras, för att riksdagen på ett överskådligare sätt, än vad nu är fallet, må kunna följa utredningsarbetets gång och erhålla kännedom om de åtgärder, som undan för undan vidtagas i anledning av riksdagens olika framställningar. Om således en något fylligare redogörelse för de olika frågornas läge och behandling kunde lämnas i justitieombudsmannens ämbetsberättelse eller berättelsen om vad sig i riket tilldragit, skulle detta tvivelsutan vara av intresse för riksdagen.

Under åberopande av vad utskottet ovan anført får utskottet hemställa,

att herr Hages ifrågavarande motion, nr 383, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 mars 1930.

På utskottets vägnar:

ARVID GARDELL.

Närvarande: herrar Gardell i Stenstu, Blomquist, Schött, Nygren*, Hilding*, Johansson i Fårekulla*, Eurén, Lundquist i Rotebro, Hällgren* och Johnsson i Norrahammar*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.